

Document del CEMB sobre la Llei Orgànica per la millora de la qualitat educativa (LOMCE) i la participació a l'escola i els consells escolars de centre

El Plenari del Consell Escolar Municipal de Barcelona del 27 de març de 2014, a proposta de la Comissió de Participació, fa les següents consideracions sobre la Llei orgànica de millora de la qualitat educativa (LOMCE) i els consells escolars de centre:

El CEMB va expressar en l'adhesió a la Declaració del Consell Escolar de Catalunya en defensa del model català d'immersió lingüística i en un document (03/2013) sobre l'Avantprojecte de la LOMCE la seva posició respecte al conjunt de la Llei. En aquest nou document que ara es presenta s'analitza la LOMCE pel que fa a la participació i als consells escolars de centre.

Participació i consells escolars de centre

Cal entendre la participació com un dret legal, però també com un deute moral, de manera que és fonamental educar en l'exercici de la participació.

La participació no és pas un fet natural, requereix voluntat, convenciment i disposar de un marc regulador que l'estimuli i li doni suport.

El caràcter que té l'acció educativa escolar com a activitat sistemàtica, contínua i estable requereix disposar en els centres d'un mecanisme de participació i coresponsabilitat, com és el consell escolar, amb un funcionament regular.

El marc constitucional estableix la participació com un valor fonamental en l'organització del sistema escolar a tots els nivells, des dels centres docents fins a l'àmbit de l'Estat.

La participació institucional en l'àmbit educatiu es fa a través dels consells escolars, que són la garantia que tota persona de la comunitat educativa pot exercir el seu dret de participació sense cap altre més requisit o atribucions que la seva pròpia opció voluntària i sempre que sigui elegida o designada pel sector que representa.

En general, els consells escolars dels centres docents han realitzat satisfactòriament les funcions per les quals van ser creats, han complert les seves tasques i han assegurat la participació dels i de les representants de la comunitat escolar en el govern dels centres mitjançant les formes i els procediments establerts. Aquesta participació activa per part

dels membres i de les membres dels consells escolars, no es percebuda com una activitat satisfactòria degut, entre d'altres aspectes, al caràcter asimètric de la seva composició desfavorable a la representació del sector de pares i mares i de l'alumnat, a la tendència a fer sessions més informatives que resolutives i a la desconexió amb els sectors representats.

Els actuals consells escolars de centre són el reconeixement del dret a la participació dels sectors afectats en la programació general de l'ensenyament i en la gestió dels centres sostinguts amb fons públics.

Aquest reconeixement està recollit en l'article 27.7 de la Constitució espanyola “ *Els professors, els pares i, en el seu cas, els alumnes intervindran en el control i gestió dels centres sostinguts per l'Administració amb fons públics* ” i en l'Estatut d'autonomia de Catalunya “ *la participació de la comunitat educativa en el control i la gestió dels centres docents públics i dels privats sostinguts amb fons públics* ” (art.131.3 i)

Aquest reconeixement s'ha desenvolupat de manera rellevant en les principals lleis orgàniques de l'educació, fins que les vigents lleis (LODE de 1985 i la LOE 2006) han estat modificades en sentit contrari per la LOMCE.

Cal insistir que malgrat la manca de popularitat de la tasca dels consells escolars de centre, estan complint les funcions assignades de canalitzar el dret de participació en el govern dels centres de manera correcta i formen, com és el cas de la ciutat de Barcelona, una xarxa de difícil comparativa amb altres sectors.

A Barcelona hi ha constituïts consells escolars a 607 centres docents (100 centres d'escoles bressol públiques, 283 centres públics i 224 centres privats concertats) amb una implicació d'aproximadament 9.800 persones en representació de tots els sectors de la comunitat educativa.

Consideracions sobre consells escolars de centre i la LOMCE

Cal tenir en compte que la LOMCE en realitat no és una nova llei orgànica sinó una modificació parcial de la Llei orgànica d'educació (LOE) i que en alguns casos afecta a la Llei orgànica del dret a l'educació (LODE).

La principal modificació que introdueix al LOMCE en el nou redactat fa referència al caràcter dels consells escolars dels centres públics i concertats que deixen de ser considerats òrgans de govern dels centres, com queda recollit en el nou redactat de l'article 119 de la LOE.

Pel que fa a les competències dels consells escolars dels centres públics segons el nou redactat de l'article 127 perden la capacitat d'aprovar :

Els projectes i normes referits al capítol II del títol V (documents com el projecte educatiu i les normes d'organització del centre)(apartat a)

La programació general anual del centre (apartat b)

L'admissió d'alumnes (apartat e)

Les directrius per la col·laboració amb les administracions locals i altres centres (apartat i)

La supressió de la capacitat d'aprovar documents fonamentals de la vida del centres com el projecte educatiu, les normes d'organització i funcionament, o el pla anual va acompanyada de l'atribució d'aquesta capacitat a la direcció del centre.

La pèrdua de capacitat de decisió per part del consell escolar es pot veure agreujada per la modificació de la composició de les comissions de selecció de les direccions, en les quals l'Administració es reserva la majoria per sobre de la representació del centre, presumiblement per afavorir candidatures externes al centre (art 135), per contra en el redactat de la Llei no hi ha referència clara al lideratge ni a una autèntica autonomia de centre.

I pel que fa als consells escolars dels centres concertats:

El nou redactat (Disposició final segona) de l'article 56 de la LODE sobre la composició del consell escolar suprimeix la participació de la figura: "*Un regidor o representant de l'Ajuntament en el terme municipal del qual hi ha el centre*", deixant sense efecte la vinculació dels ens local i centres del seu territori.

Pel que fa a les competències(art 57) perd la capacitat d'aprovar:

El pla anual de centre (apartat f)

Els criteris sobre la participació del centre en activitats culturals,...(apartat j)

Les relacions amb altres centres ...(apartat k)

El reglament de règim interior (apartat l)

L'avaluació de la marxa general del centre (apartat m)

Així doncs, amb la reducció de la capacitat de decidir del consell escolar i la nova atribució d'aquestes competències al titular del centre, els consells escolars dels centres privats concertats disminueixen de forma sensible el seu nivell competencial que ja era menor respecte a les competències dels consells escolars dels centres públics.

També queda més limitada la capacitat d'intervenció en el procediment de nomenament i cessament de la direcció del centre (art 59 de la LODE).

Consideracions finals

La modificació de les competències dels consells escolars dels centres pel que fa a la seva funció d'òrgans col·legiats de govern dels centres públics i concertats desvirtua el dret de participació de la comunitat educativa en el control i gestió dels centres reconegut en la Constitució Espanyola i en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

Més enllà dels recursos legals al Tribunal Constitucional i del compromís de bona part de les forces polítiques parlamentàries de derogar aquesta Llei en quan canviïn les majories polítiques, caldria una actitud activa per part del Departament d'Ensenyament, de la comunitat educativa i de les seves organitzacions per limitar l'efecte de l'aplicació de la LOMCE.

En aquest sentit, les actuacions per part del Departament d'Ensenyament han de ser un marc de referència i de seguretat normativa per l'activitat del centres docents i dels seus equips directius.

L'acció de la comunitat educativa hauria de comportar en la pràctica i en el dia a dia, la superació dels dèficits democràtics de la normativa dels consells escolars, com ara la presentació dels documents i punts afectats per la nova normativa per la seva aprovació en els consells escolars o la continuïtat dels i de les representants municipals de manera voluntària com element vinculació de l'escola concertada i el territori.

Barcelona, 27 de març de 2014

Llei d'educació de Catalunya (LEC)/ Llei orgànica d'educació (LOE)	Llei orgànica per la millora de la qualitat educativa (LOMCE)
<p><i>Centres de titularitat pública</i></p> <p>Article 139. Òrgans de govern unipersonals i col·legiats (LEC) 1. Els centres educatius públics han de disposar, almenys, dels òrgans de govern següents: a) El director o directora. b) El claustre del professorat. c) L'equip directiu. d) El consell escolar.</p> <p>Article 127. Competències del consell escolar.(LOE) El consell escolar del centre té les competències següents: a) Aprovar i avaluar els projectes i les normes a què es refereix el capítol II del títol V d'aquesta Llei. b) Aprovar i avaluar la programació general anual del centre sense perjudici de les competències del claustre de professors, en relació amb la planificació i organització docent. c) Conèixer les candidatures a la direcció i els projectes de direcció presentats pels candidats. d) Participar en la selecció del director del centre en els termes que estableix aquesta Llei. Ser informat del nomenament i cessament dels altres membres de l'equip</p>	<p><i>Centres de titularitat pública</i></p> <p>«Article 119. Participació en el funcionament i el govern dels centres públics i privats concertats. Els centres han de tenir almenys els òrgans col·legiats següents, amb les funcions que s'indiquen en aquesta Llei: a) Consell Escolar. b) Claustre del professorat.»</p> <p>«Article 127. Competències del Consell Escolar. El Consell Escolar del centre té les competències següents: a) Avaluar els projectes i les normes què es refereix el capítol II del títol V d'aquesta Llei orgànica. b) Avaluar la programació general anual del centre, sense perjudici de les competències del claustre del professorat, en relació amb la planificació i l'organització docent. c) Conèixer les candidatures a la direcció i els projectes de direcció presentats pels candidats. d) Participar en la selecció del director del centre, en els termes que estableix aquesta Llei orgànica. Ser informat del nomenament i el cessament dels altres membres de l'equip directiu. Si s'escau, previ acord dels seus membres, adoptat per majoria de dos terços, proposar la revocació del nomenament del director.</p>

<p>directiu. Si s'escau, amb l'acord previ dels seus membres, adoptat per majoria de dos terços, proposar la revocació del nomenament del director.</p> <p>e) Decidir sobre l'admissió d'alumnes amb subjecció al que estableixen aquesta Llei i les disposicions que la despleguin.</p> <p>f) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i vetllar perquè s'atinguin a la normativa vigent. Quan les mesures disciplinàries adoptades pel director corresponguin a conductes de l'alumnat que perjudiquin greument la convivència del centre, el consell escolar, a instància de pares o tutors, pot revisar la decisió adoptada i proposar-hi, si s'escau, les mesures oportunes.</p> <p>g) Proposar mesures i iniciatives que afavoreixin la convivència al centre, la igualtat entre homes i dones i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.</p> <p>h) Promoure la conservació i renovació de les instal·lacions i equip escolar i aprovar l'obtenció de recursos complementaris d'acord amb el que estableix l'article 122.3.</p> <p>i) Fixar les directrius per a la col·laboració, amb fins educatius i culturals, amb les administracions locals, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>j) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de les avaluacions internes i externes en què participi el centre.</p> <p>k) Elaborar propostes i informes, a iniciativa pròpia o a petició de l'Administració competent, sobre el funcionament del centre i la millora de la qualitat de la gestió, i sobre els altres aspectes relacionats amb aquesta qualitat.</p>	<p>e) Informar sobre l'admissió dels alumnes i les alumnes, amb subjecció al que estableixen aquesta Llei orgànica i les disposicions que la despleguin.</p> <p>f) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i vetllar perquè s'atinguin a la normativa vigent. Quan les mesures disciplinàries adoptades pel director corresponguin a conductes de l'alumnat que perjudiquin greument la convivència del centre, el Consell Escolar, a instància de pares, mares o tutors legals, pot revisar la decisió adoptada i proposar, si s'escau, les mesures oportunes.</p> <p>g) Proposar mesures i iniciatives que afavoreixin la convivència en el centre, la igualtat entre homes i dones, la igualtat de tracte i la no discriminació per les causes a què es refereix l'article 84.3 d'aquesta Llei orgànica, la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència de gènere.</p> <p>h) Promoure la conservació i la renovació de les instal·lacions i de l'equip escolar i emetre informe sobre l'obtenció de recursos complementaris, d'acord amb el que estableix l'article 122.3.</p> <p>i) Emetre informe sobre les directrius per a la col·laboració, amb fins educatius i culturals, amb les administracions locals, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>j) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de les avaluacions internes i externes en les quals participi el centre.</p> <p>k) Elaborar propostes i informes, a iniciativa pròpia o a petició de l'Administració competent, sobre el funcionament del centre i la millora de la qualitat de la gestió, així com sobre els altres aspectes relacionats amb la seva qualitat.</p> <p>l) Qualsevol altra que li sigui atribuïda per l'administració educativa.»</p>
--	--

l) Qualsevol altra que li atribueixi l'Administració educativa.

Article 148 El consell escolar (LEC)

1. El consell escolar és l'òrgan de participació de la comunitat escolar en el govern del centre. Correspon al Departament establir mesures perquè aquesta participació sigui efectiva, i també determinar el nombre i el procediment d'elecció dels membres del consell.

3. Corresponen al consell escolar les funcions següents:

a) Aprovar el projecte educatiu i les modificacions corresponents per una majoria de tres cinquenes parts dels membres.

b) Aprovar la programació general anual del centre i avaluar-ne el desenvolupament i els resultats.

c) Aprovar les propostes d'acords de coresponsabilitat, convenis i altres acords de col·laboració del centre amb entitats o institucions.

d) Aprovar les normes d'organització i funcionament i les modificacions corresponents.

e) Aprovar la carta de compromís educatiu.

f) Aprovar el pressupost del centre i el rendiment de comptes.

g) Intervenir en el procediment d'admissió d'alumnes.

h) Participar en el procediment de selecció i en la proposta de cessament del director o directora.

i) Intervenir en la resolució dels conflictes i, si escau, revisar les sancions als alumnes.

j) Aprovar les directrius per a la programació d'activitats escolars complementàries i d'activitats extraescolars, i avaluar-ne el desenvolupament

k) Participar en les anàlisis i les avaluacions del funcionament general del centre i conèixer l'evolució del rendiment escolar.

l) Aprovar els criteris de col·laboració amb altres centres i amb

l'entorn.

m) Qualsevol altra que li sigui atribuïda per les normes legals o reglamentàries.

Article 135. Procediment de selecció. (Direccions LOE)

2. La selecció l'ha de fer al centre una Comissió constituïda per representants de l'Administració educativa i del centre corresponent.

3. Correspon a les administracions educatives determinar el nombre total de vocals de les comissions.

Almenys un terç dels membres de la comissió ha de ser professorat elegit pel claustre i un altre terç ha de ser elegit pels membres del consell escolar que no són professors, entre ells mateixos.

Article 143 Selecció i nomenament del director o directora (LEC)

3. El Govern ha de regular per reglament el procés de selecció del director o directora, que ha de portar a terme una comissió integrada per representants del centre educatiu designats pel consell escolar i pel claustre del professorat, representants de l'Administració educativa i representants de l'ajuntament del municipi on és situat el centre.

Aquesta comissió de selecció és presidida per un representant o una representant de l'Administració educativa.

Vuitanta-quatre. L'article 135 queda redactat de la manera següent:

«Article 135. Procediment de selecció. (Direccions LOMCE)

2. La selecció, l'ha de fer una comissió constituïda, d'una banda, per representants de les administracions educatives, i de l'altra, en una proporció superior al trenta i inferior al cinquanta per cent, per representants del centre corresponent. D'aquests últims, almenys el cinquanta per cent ho han de ser del claustre del professorat del centre esmentat. Les administracions educatives han de determinar el nombre total de vocals de les comissions i la proporció entre els representants de l'Administració i dels centres. En qualsevol cas, han de donar participació en les comissions als consells escolars dels centres.

Centres privats concertats

Composició del Consell (LOE modifica LODE)

8. L'article 56.1 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, té la redacció següent(LOE)

«1. El consell escolar dels centres privats concertats està constituït per:

El director.

Tres representants del titular del centre.

Un regidor o representant de l'Ajuntament en el terme municipal del qual hi ha el centre.

Quatre representants dels professors.

Quatre representants dels pares o tutors dels alumnes, elegits per ells i entre ells.

Dos representants dels alumnes elegits per ells i entre ells, a partir del primer curs d'educació secundària obligatòria.

Un representant del personal d'administració i serveis.

Una vegada constituït el consell escolar del centre, aquest ha de designar una persona que impulsi mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones.

A més, en els centres específics d'educació especial i en els que tinguin aules especialitzades, també forma part del consell escolar un representant del personal d'atenció educativa complementària.

Un dels representants dels pares en el consell escolar ha de ser designat per l'associació de pares més representativa al centre.

Així mateix, els centres concertats que imparteixin

Centres privats concertats

Composició del Consell (LOMCE modifica LODE)

Dos. L'apartat 1 de l'article 56 queda redactat de la manera següent:

«1. El Consell Escolar dels centres privats concertats està constituït per:

a) El director.

b) Tres representants del titular del centre.

c) Quatre representants del professorat.

d) Quatre representants dels pares, les mares o els tutors legals dels alumnes i les alumnes, elegits per ells i entre ells.

e) Dos representants dels alumnes i les alumnes, elegits per ells i entre ells, a partir del primer curs d'educació secundària obligatòria.

f) Un representant del personal d'administració i serveis.

Una vegada constituït el Consell Escolar del centre, aquest ha de designar una persona que impulsi mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones.

A més, en els centres específics d'educació especial i en aquells que tinguin aules especialitzades, també forma part del Consell Escolar un representant del personal d'atenció educativa complementària.

Un dels representants dels pares en el Consell Escolar ha de ser designat per l'associació de pares més representativa al centre.

Així mateix, els centres concertats que imparteixin formació professional poden incorporar al seu Consell Escolar un representant del món de l'empresa, designat per les organitzacions empresarials, d'acord amb el procediment que les administracions educatives estableixin.»

formació professional poden incorporar al seu consell escolar un representant del món de l'empresa, designat per les organitzacions empresarials, d'acord amb el procediment que les administracions educatives estableixin

Article 152 .-El consell escolar (LEC)

1. El consell escolar és l'òrgan de participació de la comunitat escolar en el govern del centre.
2. Corresponen al consell escolar les funcions següents:
 - a) Intervenir en la designació i el cessament del director o directora del centre i en la selecció i l'acomiadament de docents, en els termes establerts per la legislació orgànica en aquesta matèria.
 - b) Participar en el procés d'admissió d'alumnes i garantir el compliment de les normes que el regulen.
 - c) Aprovar, a proposta del titular o la titular del centre, la sol·licitud d'autorització de percepcions, o la comunicació de l'establiment de percepcions, segons que escaigui, per les activitats complementàries, les activitats extraescolars i els serveis escolars establerts legalment i no coberts pels contractes programa, si se n'han subscrit.
 - d) Aprovar, a proposta del titular o la titular del centre, el pressupost del centre i el retiment de comptes, referit tant a les assignacions de recursos públics com a les quantitats percebudes a què fa referència la lletra c.
 - e) Conèixer la resolució de conflictes escolars i vetllar perquè s'ajusti a la normativa vigent. A instància de mares, pares o tutors, el consell escolar pot revisar les decisions relatives a conductes dels alumnes que perjudiquin greument la convivència en el centre i proposar, si escau, les mesures pertinents.
 - f) Aprovar, a proposta del titular o la titular del centre, les decisions

Tres. L'article 57 queda redactat de la manera següent: «Article cinquanta-set. (LOMCE modifica la LODE)

Correspon al Consell Escolar del centre, en el marc dels principis que estableix aquesta Llei:

- a) Intervenir en la designació del director del centre, d'acord amb el que disposa l'article 59.
- b) Intervenir en la selecció del professorat del centre, de conformitat amb l'article 60.
- c) Participar en el procés d'admissió dels alumnes i les alumnes, i garantir la subjecció a les normes sobre aquest procés.
- d) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i vetllar perquè s'atinguin a la normativa vigent. Quan les mesures disciplinàries adoptades pel director corresponguin a conductes de l'alumnat que perjudiquin greument la convivència del centre, el Consell Escolar, a instància de pares, mares o tutors legals, pot revisar la decisió adoptada i proposar, si s'escau, les mesures oportunes.
- e) Aprovar el pressupost del centre en relació amb els fons provinents de l'Administració i amb les quantitats autoritzades, així com la rendició anual de comptes.
- f) Informar i avaluar la programació general del centre que, amb caràcter anual, ha d'elaborar l'equip directiu.
- g) Proposar, si s'escau, a l'Administració l'autorització per establir percepcions a les famílies dels alumnes i les alumnes per la realització d'activitats escolars complementàries.
- h) Participar en l'aplicació de la línia pedagògica global del centre i

pertinents sobre l'estructura organitzativa i les normes d'organització i funcionament del centre.

g) Participar en l'aplicació de la línia pedagògica general del centre, aprovar la carta de compromís educatiu, a proposta del titular o la titular del centre, i elaborar directrius per a programar i desenvolupar les activitats complementàries, les activitats extraescolars i els serveis escolars.

h) Aprovar, a proposta del titular o la titular del centre, la programació general

anual del centre i participar en la supervisió i l'avaluació del desenvolupament d'aquesta programació, en l'àmbit docent i en l'àmbit administratiu, i dels resultats que se n'obtenen.

i) Aprovar els criteris de col·laboració amb altres centres i amb l'entorn del centre, i, a proposta del titular o la titular del centre, aprovar els acords de coresponsabilitat i de subscripció de contractes programa i avaluar-ne l'aplicació.

emetre informe sobre les directrius per a la programació i el desenvolupament de les activitats escolars complementàries, activitats extraescolars i els serveis escolars.

i) Aprovar, a proposta del titular del centre, les aportacions de les famílies dels alumnes i les alumnes per a la realització d'activitats extraescolars i els serveis escolars quan així ho hagin determinat les administracions educatives.

j) Emetre informe sobre els criteris sobre la participació del centre en activitats culturals, esportives i recreatives, així com en les accions assistencials a les quals el centre pugui col·laborar.

k) Afavorir relacions de col·laboració amb altres centres, amb fins culturals i educatius.

l) Emetre informe, a proposta del titular, sobre el reglament de règim interior del centre.

m) Participar en l'avaluació de la marxa general del centre en els aspectes administratius i docents.

n) Proposar mesures i iniciatives que afavoreixin la convivència en el centre, la igualtat entre homes i dones, la igualtat de tracte i la no discriminació per les causes a què es refereix l'article 84.3 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència de gènere.»

Quatre. L'article 59 queda redactat de la manera següent:

«Article cinquanta-nou.(LOMCE modifica la LODE)

1. El director dels centres concertats és nomenat pel titular, amb l'informe previ del Consell Escolar del centre, que s'ha d'adoptar per majoria dels membres assistents.

2. El mandat del director té una durada de tres anys. No obstant això, el titular pot destituir el director abans de la finalització del termini esmentat quan hi hagi raons justificades per fer-ho, de les quals ha de donar compte al Consell Escolar del centre.»

Documents de referència

- Llei orgànica reguladora del Dret a l'Educació 8/1985
- Llei orgànica d'Educació 2/ 2006
- Llei d'Educació de Catalunya 12/2009
- Llei orgànica de millora de la Qualitat Educativa 8/ 2013
- Participació i coresponsabilitat. CEMB 1999
- Consells escolars i participació de les famílies a l'escola. Fundació Jaume Bofill
2014